

Р.В. Богайчук

ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ

Конспекти уроків

1 клас

Посібник для вчителя

Тернопіль
Навчальна книга — Богдан

УДК 371.32
ББК 74.263
Б73

Рецензенти:
кандидат педагогічних наук, доцент
Гладюк Т. В.
вчитель вищої категорії, вчитель-методист
Будна Н. О.

Серію “Бібліотека для вчителя” засновано 2006 року

Богайчук Р. В.

Б73 Трудове навчання. Конспекти уроків : 1 кл. : посібник для вчителя / Р.В. Богайчук. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2012. — 120 с.

ISBN 978-966-10-2139-5

У посібнику вміщено розробки уроків з трудового навчання у 1-му класі відповідно до навчальної програми МОНмолодьспорту України, Державного стандарту початкової загальної освіти, підручників “Трудове навчання. 1 клас” (автори Тименко В. П., Веремійчик І. М.) та “Трудове навчання. 1 клас” (автори Сидоренко В. К., Котелянець Н. В.).

Поданий матеріал охоплює теми: ручні техніки обробки матеріалів; технічна творчість; декоративно-ужиткове мистецтво; самообслуговування.

В уроках запропоновано систему запитань, завдань і практичних робіт, тренувальні вправи, репродуктивні трудові завдання, технологічні картки, індивідуальні та групові форми роботи, що сприятимуть кругозору дітей, ознайомленню з новими термінами та вихованню свідомого ставлення до праці.

Для вчителів, студентів, батьків.

УДК 371.32
ББК 74.263

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

БОГАЙЧУК Руслана Василівна

ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ

Конспекти уроків

1 клас

Посібник для вчителя

Головний редактор *Богдан Будний*

Редактор *Любов Левчук*

Обкладинка *Володимира Басалиги*

Комп'ютерна верстка *Тетяни Золоседової, Олени Захарійчук*

Технічний редактор *Оксана Чучук*

Підписано до друку 20.08.2012. Формат 60x84/8. Папір офсетний.
Гарнітура Таймс. Умовн. друк. арк. 13,95. Умовн. фарбо-відб. 13,95.

Видавництво «Навчальна книга — Богдан»
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців
ДК №370 від 21.03.2001 р.

Навчальна книга — Богдан, просп. С. Бандери, 34а, м. Тернопіль, 46002
Навчальна книга — Богдан, а/с 529, м. Тернопіль, 46008
тел./факс (0352) 52-19-66; 52-06-07; 52-05-48
office@bohndan-books.com
www.bohdan-books.com

ISBN 978-966-10-2139-5

© Навчальна книга — Богдан, 2012

ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ

ПРОГРАМА ДЛЯ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ЗАКЛАДІВ* 1—4 КЛАСИ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Освітня галузь «Технології» в молодших класах реалізується через зміст навчальних предметів «Трудове навчання» та «Інформаційно-комунікативна грамотність», які є початковою ланкою загальної системи трудового навчання та виховання учнів. Трудове навчання в початковій школі є однією з ланок неперервної технологічної освіти, що логічно продовжує дошкільну освіту, створює базу для успішного опанування учнями технологій основної школи та здобуття професійної освіти. «Трудове навчання» в початкових класах є першою сходинкою до вибору майбутньої професії.

Метою «Трудового навчання» в початковій школі є формування і розвиток у межах вікових можливостей предметно-перетворювальної компетентності учнів, яка дає можливість їм самостійно вирішувати предметно-практичні та побутові завдання. Для досягнення зазначеної мети передбачається виконання таких вимог:

- формування в межах вікових можливостей узагальнених способів (алгоритмів) предметно-перетворювальної діяльності з дотримання безпечних прийомів ручної праці та економного використання матеріалів;
- розвиток творчих здібностей, елементів графічної грамоти, вмінь працювати в команді та навичок виконання операцій із ручних технік обробки матеріалів;
- набуття досвіду предметно-перетворювальної та побутової практичної діяльності, алгоритмів і способів предметно-практичних дій ручними техніками для оволодіння в основній школі основами технологій;
- виховання в учнів ціннісного ставлення до себе як суб'єкта предметно-перетворювальної діяльності, шанобливого ставлення до людей праці та їхньої професії, трудових традицій українського народу та інших народів світу.

Зміст «Трудового навчання» визначається за такими змістовими лініями:

- ручні техніки обробки матеріалів;
- технічна творчість;
- декоративно-ужиткове мистецтво та самообслуговування.

Результатом реалізації згаданих змістовних ліній буде сформована в учнів предметно-перетворювальна компетентність, яка в межах вільних можливостей дасть змогу їм самостійно розв'язувати предметно-практичні та побутові проблеми.

Навчальну програму побудовано згідно з такими положеннями:

- навчальний матеріал диференціюється за видами діяльності (згинання, складання, різання, ліплення тощо) та конструкційними матеріалами (папір, картон, пластилін, природні і штучні матеріали та ін.), які ускладнюються в кожному класі залежно від просторово-предметних характеристик виготовлення виробів (за шаблоном на площині, за шаблоном на площині з елементами творчості, об'ємні, об'ємні з елементами творчості);
- види практичної діяльності диференціюються упродовж навчального року залежно від календарних свят (державних і релігійних), регіональних традицій і звичаїв, які ускладнюються в кожному класі через добір об'єктів праці з урахуванням вікових особливостей учнів.

Окрім елементи загальних тем навчальної програми (організація робочого місця на уроці, безпека життя, користування інструментами та матеріалами, бережне ставлення до використання матеріалів, самообслуговування та ін.) є наскрізними. Отримані учнями знання, сформовані вміння та навички розвиваються на кожному уроці в школі, у позаурочній діяльності, зокрема на заняттях у групі продовженого дня та вдома.

Теми уроків із розділів «Декоративно-ужиткове мистецтво», «Конструювання з використанням ігрових наборів і конструкторів та (або) їх електронних версій» зазвичай обираються вчителем самостійно залежно від регіональної специфіки та матеріально-технічної бази школи з кількості годин, відведених на резерв (4 години).

* Програма «Трудове навчання» запроваджується у 1-4 класах загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням українською мовою, а також російською та іншими мовами національних меншин.

ОРИЄНТОВНИЙ КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Тема уроку	№ с.	Дата
1.	Місце праці та професії в житті людини. Правила організації робочого місця на уроці.	7	
2.	Види і властивості паперу. Папір і його призначення. Загальне уявлення про виробництво паперу. Бережне ставлення до паперу, економне використання матеріалів.	11	
3.	Рвання паперу. З'єднання відірваних частин паперу за допомогою склеювання. Виготовлення аплікації з рваних частин паперу.	13	
4.	Різання паперу ножицями. Різання по прямій лінії і по лінії згину. Нанесення зображення на папір за допомогою шаблону, лінійки, кутника. Вирізання найпростіших форм, розмічених за допомогою шаблону.	15	
5.	Різання паперу і картону по згину, вирізання найпростіших форм, розмічених за допомогою шаблону. Створення аплікацій із вирізаних форм.	19	
6.	Робота з природними матеріалами. Виготовлення аплікацій із природних матеріалів з використанням клеєного способу з'єднання. Квітова абетка.	21	
7.	Робота з природними матеріалами. Виготовлення персонажів казок та мультфільмів із природних матеріалів на площині.	25	
8.	<i>Варіант 1.</i> Робота з природними матеріалами. Виготовлення композицій за мотивами казок. "Рукавичка".	27	
	<i>Варіант 2.</i> Робота з природними матеріалами. Виготовлення композицій за мотивами казок. "Колобок".	29	
9.	Екскурсія до шкільної бібліотеки. Ознайомлення із загальними правилами безпеки життя, обладнанням, режимом роботи у бібліотеці. Обговорення результатів екскурсії.	31	
10.	Робота з пластиліном. Пластилін як матеріал для ліплення. Властивості пластиліну. Інструменти та пристосування для обробки пластиліну. Безпека праці. Виготовлення плоских зображень фруктів, овочів.	33	
11.	Робота з пластиліном. Послідовність дій під час виготовлення виробів із пластиліну на площині за зразком. Виготовлення квітів, казкових героїв.	37	
12.	Робота з пластиліном. Виготовлення із пластиліну плоских зображень казкових героїв.	41	
13.	Робота з пластиліном. Виготовлення виробів із пластиліну на площині за власним задумом.	43	
14.	Екскурсія до шкільної їдальні. Ознайомлення із загальними правилами поведінки в їдальні, обладнанням, режимом роботи. Обговорення результатів екскурсії.	45	

УРОК 19

Дата _____

Клас _____

Тема. Згинання і складання паперу. Послідовність дій під час згинання паперу. Ознайомлення з технікою оригамі.

Об'єкт праці. Пакетик для насіння.

Мета. Вчити прийомів перегинання і складання паперу. Розвивати естетичний смак, уяву, образне мислення. Виховувати бережне ставлення до природи.

Матеріали та інструменти. Папір, гладилка, зразок готового виробу, Гномик, квітка. Підручник "Трудове навчання. 1 клас" (автори Сидоренко В. К., Котелянець Н. В.), с. 34-35.

*Додатковий
матеріал до уроку*

Хід уроку

I. Підготовка робочих місць.

II. Організаційний момент.

Добрий день, малі майстри!
У цей день і у цей час
рада бачити всіх вас!

— Подивіться, хто до нас завітав! Та це ж Гномик, він приніс для вас листа.

Цікаво, а хто ж це до нас написав? (*Вчитель зачитує лист.*)

"Добрий день, маленькі майстри! Ми, жителі Королівства квітів, дуже просимо вас допомогти нашій квіточці.

Квіточка жила у полі,
та потрапила в біду.
Пелюсточки загубила,
квіткою бути не сміла.
Пелюсточки ви знайдіть,
життя квітці поверніть.
Аби квітку оживить,
ви кмітливість проявіть.
І завдання-пелюстки
всі від квітки розв'яжіть".

(*На пелюстках записані загадки.*)

Сонечко в траві зійшло,
усмінулось, розцвіло.
Потім стало біле-біле
і за вітром полетіло. (*Кульбаба*)

Я найперша зацвітаю
синім цвітом серед гаю.
Відгадайте, що за квітка,
бо мене не стане влітку. (*Пролісок*)

Квітка гарненька, на сонечко схожа,
краї біленькі, серединка жовта. (*Ромашка*)

Навесні вона в теплі
проростає з-під землі.
Має трунок, має вроду
і дарує насолоду. (*Квітка*)

Що за квітка повертає за сонцем голівку? (*Соняшник*)

Узимку голі
мерзнуть в полі,
а весною, диваки,
одягають кожушки. (*Дерева*)

Жовте листячко летить,
під ногами шелестить,
сонце вже не припікає.
Коли це буває? (Восени)

(З пелюстків одержали слово “пакетик”.)

III. Повідомлення теми та мети уроку.

— Молодці, життя квітці повернули! Але щоб квіти і надалі тішили людей своєю красою, люди щороку висівають у ґрунт насіння. Насіння збирають восени, а висівають навесні.

Ми з вами не лише повернули життя квітці, а й одержали завдання на урок. Прочитайте літери на пелюстках квітки і дізнайтесь, що ж ми виготовлятимемо на уроці. (Діти хором читають слово “пакетик”.)

IV. Розгляд зразка виробу.

— Гномик теж виготовив собі ось такий пакетик. (Вчитель демонструє.)

V. Технологія виготовлення виробу.

— Для виготовлення пакетика візьміть аркуш паперу з учнівського зошита, зігніть його по довжині навпіл (1, 2). Далі зігніть смужку завширшки у дві клітинки (3, 4).

Таку ж смужку згинають ще раз (5). Поверніть заготовку на другий бік (6) і зігніть верхні ріжки вниз (7). Нижній ріжок з лівого боку зігніть вгору і заправте за шов (8). Так само закрийте і ріжок з правого боку (9). З одного боку напишете назву квітів, з другого — малюнок рослини (10).

VI. Планування наступних трудових дій. Відбір матеріалів та інструментів.

VII. Повторення правил техніки безпеки.

— Діти, Гномик хоче нагадати вам правила техніки безпеки та гігієни праці.

VIII. Самостійна робота учнів.

Фізкультхвилинка.

Гуси-лебеді летіли,
на лужку зеленім сілі.
Посиділи, поклювали,
піднялися, полетіли,
а діти за парти сілі.

IX. Продовження самостійної роботи.

Вчитель спостерігає за роботою дітей, допомагає окремим учням.

X. Оцінювання виробів. Відбір на “Ярмарку виробів”.

XI. Підсумок уроку.

— Чи сподобалось вам виготовляти пакетики для насіння?

Вдома ви зможете зберігати насіння різних квіточок у таких пакетиках, а навесні, висіявши в землю насіння, отримаєте чудовий квітник.

XII. Прибирання робочих місць.

УРОК 35

Дата _____

Клас _____

Тема. Конструювання з використанням конструкторів. Пластмасові технічні конструктори.

Об'єкт праці. Меблі.

Мета. Ознайомити учнів з деталями пластмасового конструктора “Ведмежатко”, їх призначенням, професією столяра. Навчити з'єднувати модульні частини та окремі деталі, виготовляти меблі з конструктора.

Матеріали та інструменти. Дитячий пластмасовий конструктор “Ведмежатко”, технологічна картка, малюнки меблів.

Додатковий матеріал до уроку

Хід уроку

I. Підготовка робочих місць.

II. Організаційний момент.

III. Повідомлення теми та мети уроку.

1. Відгадування загадок.

- Під одним брилем — чотири козаки стоять. (*Стіл*)
- У нього є чотири ніжки, та ходить не вміє пішки, підставляє без упину всім свою надійну спину. Як натомишся ти дуже, то присядь на нього, друже. (*Стілець*)
- На чотирьох ногах стою, ходити зовсім я не можу. Коли ти стомишся гуляти, то любиш на мені відпочивати. (*Ліжко*)
- З головою він накритий, несуть йому їсти й пити. Та він страви не вживає — все хтось інший поїдає. (*Обідній стіл*)

2. Слово вчителя.

- Діти, як ви назвете всі ці предмети одним словом? (*Меблі.*)
- Які ще меблі ви знаєте? (*Шафа, диван, табурет, тумбочка.*)
- А чи знаєте ви, хто виготовляє меблі? (*Столяр.*)
- Сьогодні на уроці ви навчитеся самі виготовляти меблі з дитячого пластмасового конструктора “Ведмежатко”.

3. Ознайомлення з деталями конструктора.

— У дитячому пластмасовому конструкторі всього 4 типові деталі і 2 види з'єднань, але конструкції різних форм з них можна виготовити багато. Основні деталі конструктора — пластини-панелі та з'єднувальні елементи (стовпчики з пазами), допоміжні — осі з колесами (*а*).

IV. Розгляд зразка виробу.

V. Технологія виготовлення виробу.

— Розгляньте малюнки посібника, де показано послідовність з'єднання деталей. Виступи на панелях всуваються у пази на стовпчиках (*б*). Виготовляючи стілець, стовпчики слугуватимуть ніжками.

VI. Планування наступних трудових дій. Відбір матеріалу та інструментів. Закріплення нового матеріалу.

— Отже, сьогодні ви меблярі, які працюють на меблевій фабриці. На фабриці є цехи. Кожен цех виготовляє якісь меблі. Тому і вам краще працювати групами з 4 учнів. Щоб виготовити набір меблів, один учень може скласти крісла, другий — диван зі світильником, а ще два учні конструюватимуть шафу (*в*).

Можете виготовити стіл або тумбу власної конструкції або пластмасовий килимок.

VII. Повторення правил техніки безпеки.

— Працювати слід акуратно, з'єднувати деталі поступово. Не можна деталі брати до рота, пхати у ніс.

VIII. Самостійна робота учнів.

Учні працюють, користуючись технологічною карткою і зразком.

Фізкультхвилинка.

Пальчикові вправи “Стілець”.

Ліва долоня стоїть вертикально, пальці догори — це стінка стільця. До неї приставити кулачок правої руки — це сидіння.

“Раз” — ліва рука “стінка”, права рука “сидіння”.

“Два” — права рука “спинка”, ліва рука “сидіння”.

“Стіл” — ліва рука стиснута у кулачок — це “ніжка” стола. Зверху накрити випрямленою долонею правої руки — це “кришка” стола. По черзі змінювати положення рук.

IX. Продовження самостійної роботи.

— Розмістіть виготовлені меблі в уявній кімнаті.

X. Оцінювання виробів. Відбір на виставку.

Діти вибирають найкращий комплект меблів.

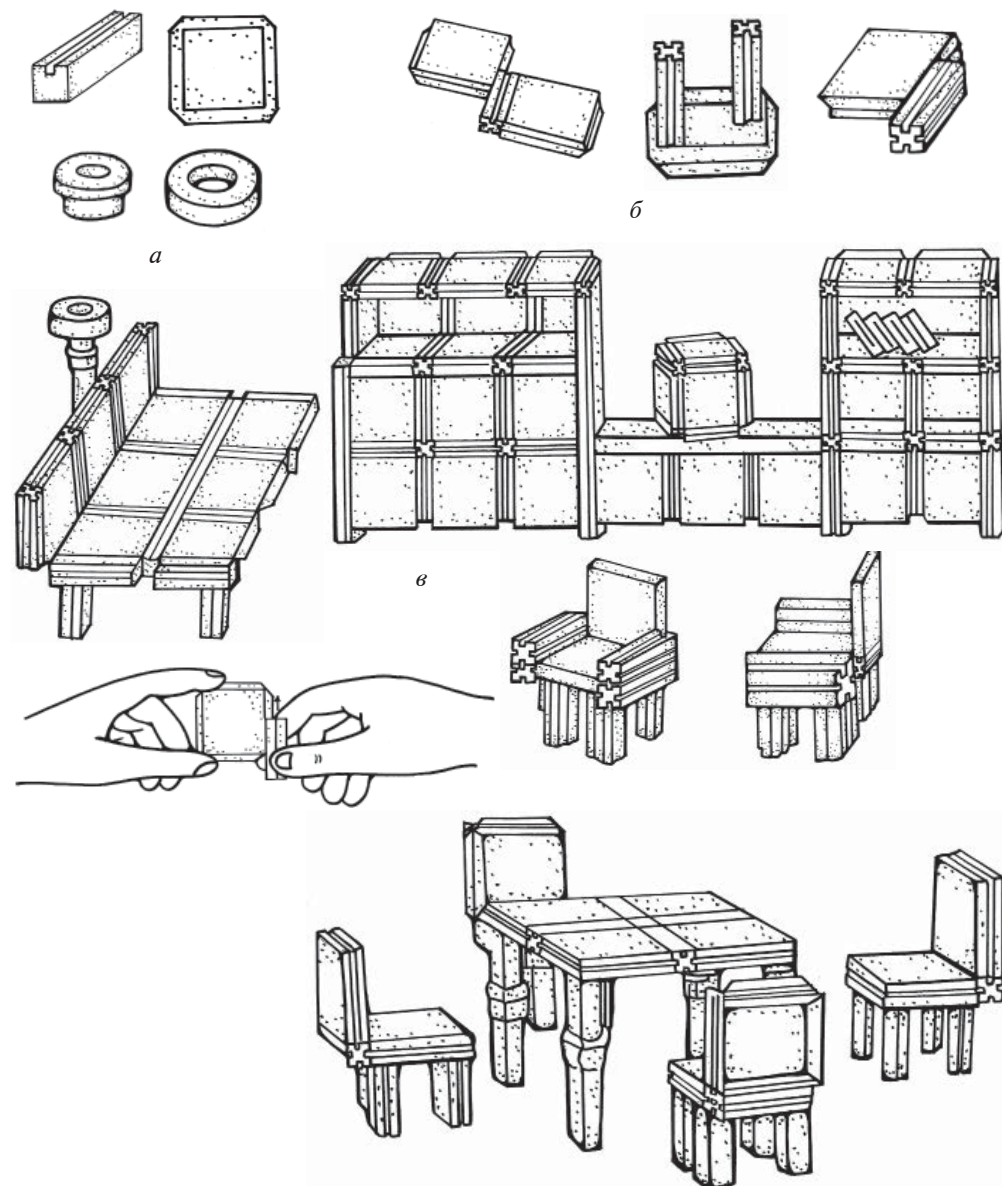
XI. Підсумок уроку.

— Що вам найбільше сподобалося виготовляти?

XII. Прибирання робочих місць.

— Розбирати конструйовані меблі слід обережно, не згинаючи деталей, бо можна пошкодити пази у з’єднувальних стовпчиках. Панелі треба зсувати з пазів. Деталі набору потрібно скласти у відповідних відділах коробки.

МЕБЛІ

ЛІТЕРАТУРА

1. Друзь З. В. Пізнавальні завдання з ознайомлення з навколишнім світом у 1–2 класах. — К.: Радянська школа, 1990.
2. Журнали “Початкова школа”, “Малятко”, “Малеча”, “Барвінок”.
3. Коньшева Н. М. Лепка в начальных классах. — М.: Просвещение, 1985.
4. Корнійчук О. Д. Уроки праці в 1 класі. — К.: Радянська школа, 1970.
5. Майорова И. Г., Романина В. И. Дидактический материал по трудовому обучению. 1 класс. — М.: Просвещение, 1986.
6. Майорова И. Г. Уроки трудового обучения. 1 класс. — М.: Просвещение, 1979.
7. Машинистов В. Г. Дидактический материал по трудовому обучению. 1 класс. — М.: Просвещение, 1988.
8. Міщенко І. Т. Умілі руки. 1 клас. — К.: Освіта, 1988.
9. Міщенко І. Т. Умілі руки. 3 клас. — К.: Освіта, 1996.
10. Перевертень Г. И. Самоделки из разных материалов. — М.: Просвещение, 1985.
11. Програма з трудового навчання (Веремійчик І. М.). — Журнал “Початкова школа”, 2001.
12. Сидоренко В. Трудове навчання: підручник для 1 кл./ В. К. Сидоренко, Н. В. Котелянець. — Харків: Сиція, 2012. — 128 с.: іл.
13. Тищенко В. П. Трудове навчання: підруч. для 1-го кл. загальноосвіт. навч. закл./ Тищенко В. П. Вермійчик І. М. — К.: Генеза, 2012. — 112 с.: іл.
14. Хазенбанк В., Хениш Э. Сделай сам. — Берлин: Фольк унд Виссен, 1990.